

NICULESCU **kids**

Imre Feiner
Laurent Stefano

10 MARI IMPERII

10 HĂRȚI PENTRU A ÎNȚELEGE TOT

DE LA ALEXANDRU CEL MARE
LA REGINA VICTORIA

Listă de abrevieri

aprox. – aproximativ

d.H. – după Hristos

î.H. – înainte de Hristos

Descrierea CIP este disponibilă
la Biblioteca Națională a României

© Fleurus Éditions, 2015

First published in French by Fleurus, Paris, France – 2015

Romanian edition arranged through Livia Stoia Literary Agency

Titlu original: *10 GRANDES EMPIRES. 10 Cartes pour tout comprendre d' Alexandre le Grand à la Reine Victoria*
par Imre Feiner (textes) et Laurent Stefano (cartes et illustrations)

Editorii le mulțumesc călduros lui Marion Gillot și Juliette Minel pentru valorosul lor sprijin.

NICULESCUkids este un imprint al Editurii NICULESCU

© Editura NICULESCU, 2019

Bd. Regiei 6D, 060204 – București, România

Telefon: 021 312 97 82; Fax: 021 312 97 83

E-mail: editura@niculescu.ro

Internet: www.niculescu.ro

Comenzi online: www.niculescu.ro

Comenzi e-mail: vanzari@niculescu.ro

Comenzi telefonice: 0724 505 385, 021 312 97 82

Hărți și ilustrații: Laurent Stefano

Redactor: Anca Natalia Florea

Tehnoredactor: Lucian Curteanu

Adaptare copertă: Carmen Lucaci

Tipărit la Monitorul Oficial R.A.

ISBN 978-606-38-0275-1

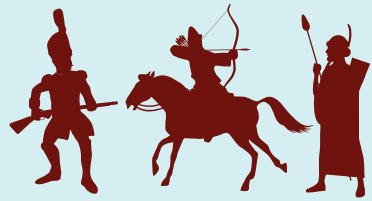
Toate drepturile rezervate. Nicio parte a acestei cărți nu poate fi reprodusă sau transmisă sub nicio formă și prin niciun mijloc, electronic sau mecanic, inclusiv prin fotocopiere, înregistrare sau prin orice sistem de stocare și accesare a datelor, fără permisiunea Editurii NICULESCU.

Orice nerespectare a acestor prevederi conduce în mod automat la răspunderea penală față de legile naționale și internaționale privind proprietatea intelectuală.

Editura NICULESCU este partener și distribuitor oficial OXFORD UNIVERSITY PRESS în România.

E-mail: oxford@niculescu.ro; Internet: www.oxford-niculescu.ro

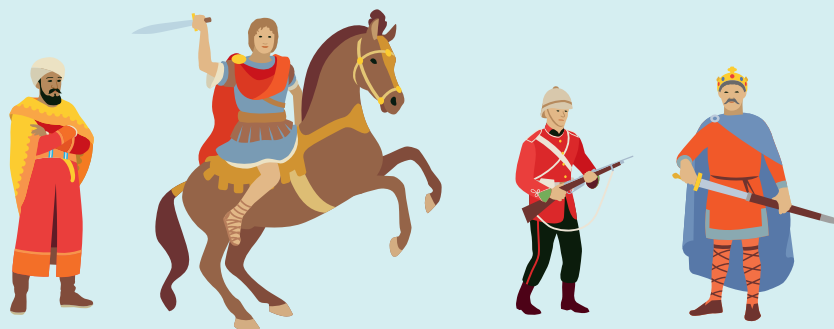
Imre Feiner • Laurent Stefano

10 MARI IMPERII

10 HĂRȚI PENTRU A ÎNȚELEGE TOT
DE LA ALEXANDRU CEL MARE
LA REGINA VICTORIA

Traducere: Magdalena Iordan

NICULESCU kids

CRONOLOGIE

336 î.H.-281 î.H.

Imperiul lui
Alexandru cel Mare

206 î.H.-220 D.H.

Imperiul Chinez
al dinastiei Han

27 î.H.-476 D.H.

Imperiul Roman

661-750

Califatul Omeiad

800-987

Imperiul Carolingian

APROX. 1200-1294

Imperiul Mongol

APROX. 1235-1546

Imperiul Mali

APROX. 1350-1572

Imperiul Inca

1804-1815

Imperiul Napoleonian

1837-1931

Imperiul Britanic

Imperiul Akkadian este cel mai vechi imperiu cunoscut. Apărut în mileniul al III-lea î.H. în Mesopotamia, acesta reunește mai multe popoare, iar conducătorii lui se bazează deja pe armată și pe administrație pentru a le governa. Și aceasta datorită faptului că un imperiu este o zonă geografică controlată de un împărat, care are autoritate asupra mai multor grupuri etnice diferite. De cele mai multe ori însă, este dificil să se păstreze loialitatea acestora.

De aceea, împărații – în afara anumitor împărați romani – acordă rar drepturi sau libertăți indigenilor și apelează la administratori pentru a controla zonele dominate. Acestea din urmă plătesc un tribut care le permite împăraților să-și înfrumusețeze capitalele sau palatele. Din dorința de a se amesteca mai bine cu populațiile învinse, unii dintre ei vor crea chiar o religie pentru propria lor glorie!

Principala problemă de care se lovesc imperiile – precum cel al incașilor – atunci când nu sunt învinse de armate este timpul. Unele nu supraviețuiesc fondatorului lor sau dispar din cauza unor conflicte dinastice de natură internă (Imperiul Mali). Altele se mențin timp de secole. Acestea sunt cele care reușesc să găsească un echilibru între acapararea bogățiilor locale și redistribuirea lor către populație, între agresivitatea dominației și atracția față de cultura acestor imperii, între dorința de a cuceri și întemeierea unui stat stabil.

Situate pe patru continente, cele **10 imperii** prezentate în această carte se disting toate prin mărimea, longevitatea sau posteritatea lor. Unii dintre împărații acestora au lăsat o impresie deosebită, astfel încât conducătorii care i-au urmat au vrut să fie diferiți de aceștia sau, din contră, să-i imite și să și-i revendice!

Imre Feiner

*Doctor în istorie contemporană
și profesor asociat de istorie*

336 î.H.-281 î.H.

IMPERIUL LUI ALEXANDRU CEL MARE

Filip al II-lea, regele Macedoniei, a cucerit și a supus orașe grecești, precum Atena sau Sparta. La moartea sa, în 336 î.H., fiul său, Alexandru, îi elimină pe toți pretendenții la tron și astfel moștenește un teritoriu extins. Doi ani mai târziu, pornește în cucerirea vechiului inamic al grecilor, Imperiului Persan, condus de Darius al III-lea. Traversează strâmțurile și debarcă cu armata sa în Asia. Acolo, îi învinge pentru prima dată pe perși în Bătălia de la Granicus. Conform legendei, înainte să atace cu armata sa de pe credinciosul lui armăsar Bucefal, ar fi așteptat până după-amiaza, astfel încât lumina soarelui să orbească trupele inamice.

Alexandru cucerește apoi orașele mari de pe coastă (Milet, Halicarnas...) și pătrunde în interiorul continentului. Iarna trece, atacă Fenicia, Egiptul și apoi Mesopotamia. În octombrie 331 î.H., câștigă la Gaugamela bătălia decisivă împotriva armatei lui Darius al III-lea, deși aceasta era mult superioară numeric. Darius reușește să scape, dar Alexandru îl urmărește: preia Babilonul și, intrând în inima Imperiului Persan, pune mâna pe Susa înainte de a incendia Persepolis și bibliotecile sale. Uciderea lui Darius al III-lea de către marii ofițeri persani îi ușurează sarcina și îi permite lui Alexandru să creeze o alianță cu o parte dintre elitele locale.

Trec mai mulți ani până când Alexandru ajunge să facă pace în Asia Centrală. În 326 î.H., își reia înaintarea spre est, traversează fluviul Indus și câștigă și alte lupte. Din păcate, soldații săi refuză să se aventureze mai mult. Înainte de a pleca de aici, Alexandru construiește altare pentru a-i venera pe cei doisprezece zei olimpici gravând următoarele cuvinte: „Aici s-a oprit Alexandru cel Mare!”

Unde se află?

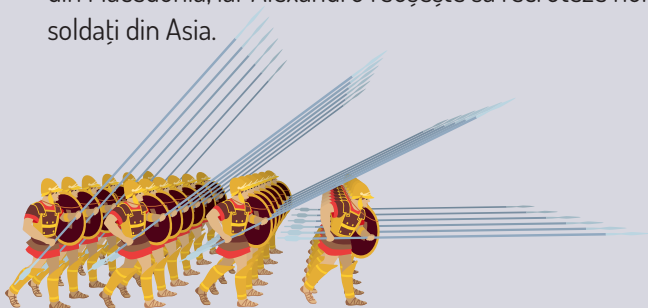

Alexandru, numit „cel Mare”

Fiul lui Filip al II-lea și al Olimpiei, Alexandru s-a născut la Pella, capitala regatului Macedoniei, în 356 î.H. Dar acest macedonean – pe care grecii îl considerau semibarbar, deoarece le era când apropiat, când îndepărtat – primește o educație greacă. Preceptorul său, celebrul filosof Aristotel, îi transmite cultura elenă. Adolescent pasionat, leagă prietenii strânse cu cei care vor deveni mai târziu companionii săi credincioși. Odată ajuns adult, Alexandru cel Mare (cunoscut și sub numele de Alexandru Macedon sau Alexandru al III-lea al Macedoniei) visează la un imperiu universal și cucerește teritorii vaste, care se întind din Egipt până la fluviul Ind. Atins de friguri severe, acest strateg inteligent, cu o voință de fier, moare în Babilon (Irakul actual), în anul 323 î.H.

Armata lui Alexandru Macedon

Ca și grecii, Alexandru folosește falangele, trupe de infanteriști care avansează grupat. Însă le reduce echipamentul – scut și sulită lungă – și îi face să fie mai eficienți în luptă. Falangele sunt susținute de trupele de cavalerie grea ce protejează flancurile. În timpul atacului, Alexandru folosește tehnica numită „ciocanul și nicovala”: cavaleria („ciocanul”) încercuiește mai întâi inamicul și îi dezorganizează armata, făcându-l vulnerabil în fața falangei („nicovala”). În ceea ce privește numărul soldaților, armata pleacă din Macedonia având un efectiv relativ mic: aproximativ 4.500 de călăreți și 30.000 de infanteriști. Ulterior însă, progresiv, vin întăriri din Macedonia, iar Alexandru reușește să recruteze noi soldați din Asia.

Și apoi...?

Imperiul lui Alexandru cel Mare nu va rezista după moartea acestuia. Succesorii săi, diadohii, divizează Imperiul, instaurând monarhiile de cultură greacă: este vorba despre așa-zisa perioadă elenistică. În Egipt, aproape toți regii și toate reginele, care sunt acum de origine greacă și nu egipteană, se numesc Ptolemeu și Cleopatra. Se practică căsătoriile consanguine (în care partenerii au un ascendent comun): Cleopatra a II-a se căsătorește cu fratele ei, Ptolemeu al V-lea; ajunsă văduvă, se căsătorește cu un alt frate al său, Ptolemeu al VIII-lea! Cea mai celebră dintre Cleopatre, amanta lui Cezar, este de fapt cea de-a șaptea dintre acestea. Ea îl întâlnește pe Cezar în 48 î.H., atunci când Republica Romană luptă împotriva regatelor elene. Roma reușește să le cucerească și se dezvoltă. De formarea acestor noi provincii profită anumite familii romane, care se luptă pentru putere.

„Regentul trebuie să aibă două dintre cele mai importante și considerabile calități: să fie iubit și admirat de popor datorită acțiunilor sale. [...] Puterea ta va fi mai glorioasă și mai onorabilă, dacă te interesezi de bunăstarea poporului [...]. Trebuie să știi că există trei lucruri care te fac să rămâi în memoria oamenilor și să te bucuri de glorie. Primul, o bună legislație [...], al doilea, știința războiului și a bătăliilor [...], al treilea, întemeierea orașelor.”

*Scrisoarea lui Aristotel
către Alexandru cel Mare
despre guvernarea orașelor, circa 328 î.H.*

Întemeietorul de orașe

Alexandru cel Mare întemeiază multe orașe, pe care de multe ori le numește Alexandria. Cel mai renumit este orașul Alexandria din Egipt. Legenda spune că, înainte de înființarea acestuia, Alexandru a marcat granițele orașului cu fână pe care un cârd de corbi ar fi înghițit-o în zbor. Acesta era un semn că orașul ar putea hrăni o populație numeroasă. În onoarea calului său mort în luptă, Alexandru Macedon numește unul dintre orașe Bucefalia (în Asia).

Cultura greacă în Asia

Alexandru nu se mulțumește doar să câștige bătăliile. Pe oriunde trece răspândește cultura elenă, iar limba greacă devine, în Asia, limba puterii. Construiește temple, gimnazii... Pentru secole la rând, viața de zi cu zi a populațiilor cucerite se schimbă. Alexandru cel Mare apare în același timp și cultura popoarelor pe care le supune: le lasă acestora libertatea religiei și nu ezită să pună în practică ritualurile lor pentru a ajunge la conciliere. Astfel, la nunta din Susa, el și zece mii dintre însoțitorii lui se căsătoresc cu femeii asiatice conform ritului persan.

CRONOLOGIE ÎN 10 DATE

356 î.H.

Se naște Alexandru cel Mare.

338 î.H.

Are loc, la Cheronea, victoria lui Filip al II-lea asupra grecilor.

336 î.H.

Alexandru devine regele Macedoniei.

334 î.H.

Începe expediția în Asia și are loc Bătălia de la Granicus.

331 î.H.

Întemeierea orașului Alexandria din Egipt și victoria în Bătălia de la Gaugamela

- Falangele conduse de Alexandru Macedon
- Locuri de desfășurare a bătăliilor
- Orașe întemeiate de Alexandru cel Mare

330 î.H.
Incendiul din Persepolis și moartea lui Darius al III-lea

326 î.H.
Trecerea fluviului Ind

323 î.H.
Alexandru Macedon moare în Babilon (actualul Irak).

323-281 î.H.
Războiul diadohilor, generalii lui Alexandru

281 î.H.
Împărțirea Imperiului lui Alexandru cel Mare între diadohi